

Rejseberetning – Musikterapi i Bosnien

Om kaos, aggression, løve-lege og musik

Mathias Halgrener Granum

Stud.mag musikterapi siden 2004. Studerede fra 2002-2004 på det Jyske musikkonservatorium med saxofon og sammenspilsledelse som hovedfag.

Baggrund

I September 2006 tog jeg, sammen med seks andre Europæiske musikterapistuderende, til Mostar, Bosnien, gennem EAMTS (European Association for Music Therapy Students), for at tilbyde vores frivillige arbejdskraft på begge sider af floden Neretva, som siden krigen har udgjort den symboliske skillelinie mellem muslimer og katolikker. Jeg har desuden interesse i ikkevoldeleg kommunikation (også kendt som 'giraf-sprog') og konflikthåndtering.

Mostar

Jeg går på en smal og overtrafikeret gade i centrum af Mostar, hvor der er så varmt, at jeg ville have hældt indholdet af min vanddunk ud over hovedet på mig selv, hvis ikke det var fordi begge mine hænder er optaget af at bære en djembe, en guitar samt en pose med mindre percussioninstrumenter. Jeg følges med Jacqueline fra England, som er min med-terapeut, og Jantina fra Holland, som er en af organisatorerne bag projektet. Vi er på vej til børnehjemmet, som er et af de tre steder vi arbejder. Inden vi træder ind ad porten, advarer Jantina os: "Husk at det kan være ret kaotisk der. Sidste år var der et par af børnene som opførte sig meget aggressivt" siger hun mens hun tager sin halskæde af og lægger den i lommen. Ingen problem, "we'll just go with the flow" siger

jeg, og tænker at 'så slemt kan det da heller ikke være'...

Børnehjemmet var den kontaktinstitution, hvor det var mest kaotisk at være og sværest at lave reelt musikterapeutisk arbejde pga. mangel på egnede lokaler. Derudover arbejdede vi på et hjem for voksne med et bredt spekter af fysiske og mentale handicaps og på Pavarotti Music Center, som er et veludstyret musik- og kulturhus, der har en afdeling reserveret til musikterapi. I en af centerets marmorgange hænger en collage med alle de tidligere praktikanter og junior musikterapeuter, der har været tilknyttet siden centerets musikterapiafdeling blev oprettet i 1998. Det var interessant for mig at bemærke, at der næsten hvert eneste år har været danskere dernede, enten en enkelt måned med EAMTS, eller også i længere ophold på et halvt til et helt år. Det, der kan trække en nyuddannet dansk musikterapeut til Bosnien, må uden tvivl være de store muligheder for at få erfaring samt oplevelsen af, at der er et påtrængende behov for det musikterapeuter har at tilbyde.

I Pavarotti centerets veludstyrede musikterapilokale arbejdede vi to gange om ugen med en gruppe bestående af tre livsglade sigøjner- (eller 'Roma') piger, som tilsyneladende kom fra relativt velfungerende, om end meget fattige, familier.

Helt anderledes kaotisk var det at ar-

bejde på det tidligere nævnte børnehjem. Jeg var blevet advaret om de ustrukturerede forhold, så det overraskede mig ikke, at terapien ikke kom til at foregå i et konventionelt musiklokale, men i stedet skulle finde sted skiftevis i hjemmets gymnastiksal og bibliotek. Det, der kom bag på mig var, hvor svært det var at få samling på fire seksårige drenge, når de først havde fået øje på bibliotekets rullende kontorstole. I vores anden session, som Jacqueline efterfølgende betegnede som sit livs sværeste, gik de første totredjedele af timen stort set med at beskytte vores guitar, klarinet, bibliotekets stole og inventar, samt børnene selv mod deres egen risikosøgende adfærd. Børnene, vi havde med at gøre, bar præg af at være vokset op i et miljø, hvor de oplever et stort savn efter voksenkontakt og derfor er villige til at udsætte sig selv for risici, såsom at kravle højt op ad en vindeltrappe og stille sig på ydersiden af gelænderet, for at få opmærksomhed.

Det slog mig, at det der endelig fangede alle børnenes opmærksomhed efter tyve minutters kaos og spredt fægtning var, da Jacqueline og jeg kravlede ned på alle fire og begyndte at lege løver. Hurtigt begyndte børnene at kopiere vores snurrende udtryk, og efterhånden udviklede det sig til en kamp hvor de, med magiske besværgelser eller dramatiserede karateslag, gang på gang fik os til at falde døde om. Luften blev intens af opildnet latter og monsterbrøl fra alle sider. Pludselig var der ingen problemer med at samle dem om samme aktivitet. Tværtimod var det umuligt at stoppe dem igen, selv da Jacqueline forgæves forsøgte at lege uskyldig kanin i stedet for. Aggressionen, kampen og det at være stærk og kunne besejre en fjende engagerede dem i overvældende grad. Efterfølgende har jeg tænkt over, om det er det jeg har lyst til at give dem – jeg med min interesse i Ikkevolde-

lig Kommunikation, og min viden om hvad konflikt har gjort ved landet. Samtidig havde jeg en følelse af, at det netop var der i den på én gang aggressive og livfulde leg, at jeg for alvor havde kontakt med børnene, og vi alle havde det sjovt. Det skal nok tilføjes, at alle børnene forstod forskellen på at mime og at kæmpe rigtigt, hvilket naturligvis var en forudsætning for at legen overhovedet var mulig.

I løbet af de følgende sessioner, hvor børnene gradvist fik mere interesse for instrumenterne, blev aggressionen også et ofte forekommende udtryk. Et typisk syn ville være en dreng der sidder med en tromme og slår på den med al sin kraft, med et sammenbidt ansigtsudtryk, monotont, næsten mekanisk, i op til adskillige minutter. På grund af vores korte ophold i byen, som jo kun strakte sig over én måned, havde vi ikke mulighed for, at arbejde i dybden med sådanne følelser. Men da jeg er i den situation, at jeg skal tilbage til Mostar i praktik fra februar til juni 2007, er jeg nu nysgerrig efter at vide, hvad der vil ske, hvis jeg som terapeut virkelig kan rumme børnenes aggression og på en legende måde over længere tid kan give dem lov til at udleve den. Mit opfattelse er, at der i et terapiforløb ofte kommer noget interessant ud af at starte netop dér, hvor der er mest liv hos klienten. Min nysgerrighed går så blandt andet på, om aggressionen af sig selv kan komme til at tage en anden form og f.eks. gå fra den dramatiserede kamp mod løverne til at tage en mere symbolsk musikalsk form, hvor det ikke handler så meget om at gøre skade men i mere ren form handler om at føle sig stærk og spille kraftfuldt. For styrke og handlekraft er uden tvivl nogle dybtliggende og vigtige behov for disse børn, som lever i en hverdag med megen utryghed og magtesløshed.

Opholdet i Mostar levede fuldt op til mi-

ne, ellers høje, forventninger og ud over mødet med en anden europæisk kultur, gav det mig også chancen for at møde en vifte af musikterapikulturer og -metoder, i kraft af mine rejsefæller. Blandt andet følte det både trygt og inspirerende at arbejde i hold på to terapeuter ad gangen og eksperimentere med, hvad det giver af muligheder for henholdsvis at have overblikket over hele gruppen, eller tillade sig at fokusere på kontakten med det enkelte barn. Opholdet har givet mig en slags ekstra, frivillig praktik og nogle spændende erfaringer, som jeg kan tage med mig i mit videre arbejde med musikterapi.

Da vi siger farvel til børnene på børne-

hjemmet den sidste dag, efter at have gjort dem klart at vi skal hjem til Danmark og England, løber i en mindre kødrand efter os på børnehjemmets gårdsplads. De vil gerne fotograferes i alle mulige opstillinger, og en enkelt fyr kommer hen og siger "Hiaaa Hiaaa" som man gør til en hest, fordi han gerne vil have en sidste ridetur på ryggen, før vi går. Da vi går ud af porten løber en af teenagepigerne med ud og stiller sig midt på vejen, som er relativt trafikeret, men vi har lært ikke at tage notits af den slags risikoadfærd. Vi vender os om længere nede ad gaden og vinker, og hun vinker igen, hvorefter hun går tilbage på fortovet og ind på børnehjemmet.